

Avropa İttifaqı
tərəfindən maliyyələşdirilir

ICMPD
International Centre for
Migration Policy Development

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA MIQRANT VƏ QAÇQINLARIN İNTEQRASIYASI ÜZRƏ TƏLİMATLAR

**AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASINDA
MIQRANT VƏ QAÇQINLARIN
İNTEQRASIYASI ÜZRƏ
TƏLİMATLAR**

Mündəricat

Qısaltmalar siyahısı	5
Ümumi məlumat	6
Qısa xülasə	8
1. Giriş	9
1.1 Əsas anlayışlar	9
1.2 İnteqrasiya proqramının məqsədi	11
2. İnteqrasiya keysi üzrə işçinin rolu	12
3. İnteqrasiya proqramının təsviri	13
3.1. Miqrant və qaçqınların inteqrasiya proqramından faydalanması üçün uyğunluq meyarları	13
3.2 İnteqrasiya proqramının əsas xüsusiyyətləri	14
3.3 İnteqrasiya proqramının əsas prinsipləri	16
3.4 Keysi idarəetmə dövrü	17
3.5 İnteqrasiya proqramında benefisiarın yolu	17
3.6 İnteqrasiya planı	18
3.7 İnteqrasiya dəstəyinin dayandırılması	18
4. Əlavələr	20

Qısaltmalar siyahısı

Aİ	Avropa İttifaqı
Aİ ÜD	Avropa İttifaqının üzv dövlətləri
DİN	Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi
DMX	Azərbaycan Respublikasının Dövlət Miqrasiya Xidməti
ƏƏSMN	Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi
İP	İnteqrasiya proqramı
QHT	Qeyri-hökumət təşkilatı
MAP	Azərbaycanda inteqrasiya xidmətlərinin göstərilməsi üçün mövcud resursların xəritələnməsinə dair Hesabat
MOBILAZE	Aİ-nin maliyyə dəstəyi ilə MSİBM tərəfindən icra olunan "Azərbaycanla Yerdəyişmə üzrə Tərəfdaşlığının həyata keçirilməsinə dəstək" layihəsi
MSİBM	Miqrasiya Siyasətinin İnkişafı üzrə Beynəlxalq Mərkəz
ŞV	Şəxsiyyət vəsiqəsi
VMMS	Vahid Miqrasiya Məlumat Sistemi

Ümumi məlumat

MSİBM haqqında

1993-cü ildə yaradılmış Miqrasiya Siyasətinin İnkişafı üzrə Beynəlxalq Mərkəz (MSİBM), mənzil-qəragahı Avstriyanın paytaxtı Vyana şəhərində yerləşən beynəlxalq təşkilatdır. MSİBM-in məqsədi innovativ, müfəssəl və dayanıqlı miqrasiya siyasətlərini təşviq etmək, eləcə də ölkələr və təşkilatlar arasında xidmət mübadiləsi mexanizmi kimi fəaliyyət göstərməkdir. 20 dövlətin üzv olduğu təşkilatın 500-dən çox əməkdaşı, Brüssel şəhərində missiyası və Avropa, Şimali Afrika, Yaxın Şərq və Latın Amerikasası üzrə regional ofis və nümayəndəlikləri vardır.

Azərbaycanın paytaxtı Bakı şəhərində yerləşən MSİBM-in Layihə üzrə Nümayəndəliyi 2016-cı ilin aprel ayında açılıb, 2021-ci ildə Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə statusa dair sənəd imzalayıb və bu ölkədə diplomatik status alıb.

MOBILAZE 2 layihəsi haqqında

Avropa İttifaqının (AI) maliyyələşdirdiyi “Azərbaycanla Yerdəyişmə üzrə Tərəfdaşlığın həyata keçirilməsinə dəstək (MOBILAZE 2)” layihəsi bundan əvvəl icra olunmuş MOBILAZE layihəsinin Azərbaycanda miqrasiya siyasətini inkişaf etdirmə, institusional potensialı artırma, əmək miqrasiyası idarəçiliyini təkmilləşdirmə, miqrasiya proseslərinin tənzimlənməsi barədə məlumatlandırma və maarifləndirmə baxımından əldə olunmuş nəticələrinə əsaslanır. MOBILAZE 2 layihəsi 1 iyun 2021-ci il - 30 sentyabr 2024-cü il tarixləri arasında həyata keçirilir. Bu layihələrin ümumi məqsədi miqrasiya axınlarının daha yaxşı idarə olunmasına töhfə vermək və miqrantların hüquqlarına hörməti təmin etməkdir.

Bununla bağlı, aşağıdakı xüsusi məqsədlər (XM) müəyyən edilib:

XM1: Azərbaycan Respublikasının təşkilatları daxilində peşəkar bölmələr tərəfindən fakt əsaslı miqrasiya və sərhəd idarəçiliyi siyasətlərinin effektiv şəkildə həyata keçirilməsi (Komponent 1. Miqrasiya idarəçiliyi: siyasət gündəliyi və onun icrası);

XM2: Azərbaycan Respublikasının təşkilatları tərəfindən miqrasiya məlumatlarının toplanması, təhlili və tətbiqi işlərinin daha yaxşı idarə və monitorinq edilməsi (Komponent 2. Miqrasiya məlumatları: tədqiqat və təhlil);

XM3: Miqrasiya və sərhəd idarəçiliyi potensialının artırılması üçün təkmilləşdirilmiş və standartlaşdırılmış institusional prosedurların Azərbaycan Respublikasının təşkilatları tərəfindən qəbul və tətbiq edilməsi (Komponent 3. Miqrasiya və sərhəd idarəçiliyi bacarıqları: potensialın artırılması);

XM4: Miqrasiya siyasətinin gündəliyi və qanunsuz miqrasiyanın təhdidləri ilə bağlı institusional və ictimai kommunikasiya strategiyasının həyata keçirilməsi (Komponent 4. Miqrasiya və cəmiyyət: maarifləndirmə).

Göründüyü kimi, layihə hər bir XM-ə həsr olunmuş 4 komponentdən ibarətdir. Odur ki, **Miqrasiya və sərhəd idarəçiliyi bacarıqları: potensialın artırılmasına dair Komponent 3** üzrə fəaliyyətlər vasitəsi ilə XM3-ə nail olma təmin edilir. Bu komponentin ümumi məqsədi müəyyən edilmiş ehtiyaclara və prioritetlərə uyğun strukturlaşdırılmış potensialın yaradılmasını təmin etməklə Azərbaycan Respublikası miqrasiya orqanlarının potensiallarını artırmaq, habelə gələcəkdə öz əməkdaşlarına müstəqil şəkildə təlimlərin keçirilməsində bu orqanlara dəstək verməkdir. Buna görə də, sözügedən təlimatlar MOBILAZE 2 layihəsinin 3-cü komponenti çərçivəsində hazırlanıb.

Qısa xülasə

Azərbaycan Respublikası Dövlət Miqrasiya Xidmətinin (DMX) müraciəti əsasında MSİBM “Azərbaycanla Yerdəyişmə üzrə Tərəfdaşlığın həyata keçirilməsinə dəstək (MOBILAZE 2)” layihəsi çərçivəsində miqrantların, o cümlədən qaçqınların integrasiyasını nəzərdə tutan tədbirlər həyata keçirib. 2023-cü ilin fevral ayından 2024-cü ilin fevral ayına qədər MSİBM DMX-nın Bakı şəhər Regional Miqrasiya Baş İdarəsində çalışan 2 nəfər milli integrasiya məsləhətçisini cəlb etməklə bu xidmətlə sıx əməkdaşlıq edərək miqrantlar, o cümlədən qaçqınlar üçün pilot İntegrasiya proqramını (İP) həyata keçirdi. İP-nin əsas məqsədləri bunlardan ibarət idi: gənc miqrant və qaçqınları uzunmüddətli inklüziya prosesini həyata keçirməyə həvəsləndirməklə onlara sabitlik və müdafiə hissini aşılamaq; miqrant və qaçqınların ehtiyaclarına, o cümlədən mənzil, təlim, səhiyyə və təhsil məsələlərinə kompleks yanaşmanı təmin etmək; gənc miqrant və qaçqınlar üçün iqtisadi və sosial riskləri azaltmaq; gənc miqrant və qaçqınların şəxsi və təhsil inkişafına şərait yaratmaq; integrasiya prosesinin ikitərəfli dinamikasını nəzərə alaraq, yerli icmaları integrasiyaya hazırlamaq. Bununla yanaşı, Azərbaycanda integrasiya prosesinin sürətləndirilməsi, habelə qurumlar arasında səmərəli əməkdaşlığın və istiqamətləndirmənin təmin edilməsi işinə fayda verəcək mövcud resurs və xidmətlər xəritəsi İP çərçivəsində tərtib edilib.

Beləliklə, bu təlimatlar pilot İP-də öyrənilmiş dərslər və prinsiplər əsasında hazırlanaraq və qaçqın və miqrantlara integrasiya xidmətlərinin göstərilməsinə dair minimum standartlar haqqında anlayışı təqdim edərək müvafiq xidmətlərin göstərilməsi və integrasiya prosesinin təmin edilməsi üçün tələb olunan bacarıq və vasitələri müəyyənləşdirməkdə gələcək integrasiya xidmətləri menecerlərinə və keys işçilərinə, habelə dövlət və özəl integrasiya xidmətləri təminatçılmasına kömək edir.

Təlimatlara aşağıdakı bölmələr daxildir:

- ◆ Bu **təlimatlarda** istifadə olunan **əsas anlayışların** siyahısı;
- ◆ MOBILAZE 2 layihəsi **çərçivəsində** Azərbaycanda **İP məzmunu**;
- ◆ **İP-də** iştirak etmək hüququ qazanan **miqrant və qaçqınlar üçün uyğunluq meyarları**;
- ◆ **İP-nin icrası proseduru, o cümlədən İP-də** fəaliyyət göstərən **integrasiya keysi üzrə işçilərin funksiya və vəzifələri**;
- ◆ **İP-nin əsas prinsipləri**, habelə integrasiya dəstəyinin göstərilməsi və dayandırılması **şərtləri**;
- ◆ **İP-nin** həyata keçirilməsi zamanı **istifadə olunacaq alətlərin şablon** formaları (**əlavələr**).

Beləliklə, integrasiya təlimatları formal şəkildə təsdiq edilmiş normativ sənəd olmasa da, qaçqın və miqrantların ehtiyaclarını tanıyan və həll edən İP-də sınaqdan keçirilmiş ən yaxşı təcrübələr əsasında Azərbaycanda integrasiya fəaliyyətlərinə dəstək verir.

1. Giriş

1.1 ƏSAS ANLAYIŞLAR

İnteqrasiya proqramları və xidmətlərinin həyata keçirilməsində istifadə olunan əsas anlayışların siyahısı təlimatlarda təqdim olunur. Aşağıdakı siyahıda verilmiş anlayışlar ən vacib olanlardır, lakin nəzərə almaq lazımdır ki, bu, ümumilikdə miqrasiya idarəçiliyində istifadə olunan terminologiyanın müfəssəl siyahısı deyil. Bununla belə, aşağıdakı siyahı İP-lərin layihələndirilməsi, hazırlanması və həyata keçirilməsində iştirak edən praktiklər üçün vacibdir.

- ◆ **İnteqrasiya:**¹ yeni gələnlərin qəbul edən cəmiyyətin o cümlədən sosial, mədəni, iqtisadi və siyasi aspektləri baxımından tam və fəal üzvlərinə çevrilməsi prosesi.
- ◆ **Miqrant:**² çox vaxt iqtisadi və ya iş imkanları, təhsil, ailənin yenidən birləşməsi və ya digər səbəblərə görə başqa ölkəyə və ya regiona köçməyi seçən şəxs.
- ◆ **Qaçqın:**³ təqib, müharibə, zorakılıq və ya digər təqibin formalarına görə öz ölkəsini tərk etməyə məcbur olmuş və başqa ölkədə qaçqın statusu və ya sığınacaq almış şəxs.
- ◆ **Sığınacaq axtaran:**⁴ öz ölkəsini tərk etmiş və qaçqın kimi beynəlxalq himayə axtaran, lakin qaçqın statusu ilə bağlı ərizəsinə hələ baxılmamış şəxs.
- ◆ **İnteqrasiya siyasəti:**⁵ miqrant və qaçqınların qəbul edən cəmiyyətə inteqrasiyasını asanlaşdırmağa yönəlmiş dövlət siyasəti və təşəbbüsləri, o cümlədən dil hazırlığı, məşğulluğa dəstək, təhsil və sosial inklüziya proqramları.
- ◆ **Mədəni səriştə:**⁶ müxtəlif mədəni mənşəli insanlarla, o cümlədən onların inancları, adət-ənənələri və təcrübələrini başa düşmək və qiymətləndirməklə səmərəli və hörmət əsasında qarşılıqlı əlaqə qurmaq qabiliyyəti.
- ◆ **Dil mənimsəmə:**⁷ çox vaxt rəsmi dil dərsləri, immersion proqramları və ya dil mübadiləsi imkanları vasitəsi ilə yeni bir dilin öyrənilməsi və mənimsənilməsi prosesi.

- 1 Ager, A., & Strang, A. (2008). Understanding Integration: A Conceptual Framework. *Journal of Refugee Studies*, 21(2), 166-191 / [İnteqrasiyanı anlama: konseptual çərçivə]
- 2 Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatı "Əsas miqrasiya terminləri"
- 3 Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı (BMTQAK) "Qaçqın nədir?"
- 4 BMTQAK "Sığınacaq axtaranlar"
- 5 Avropa Komissiyası "Miqrantların inteqrasiyası", buradan götürülüb: https://home-affairs.ec.europa.eu/what-we-do/policies/legal-migration/integration_en
- 6 Cross, T. L., Bazron, B. J., Dennis, K. W., & Isaacs, M. R. (1989). Towards a Culturally Competent System of Care: A Monograph on Effective Services for Minority Children Who Are Severely Emotionally Disturbed / [Mədəni cəhətdən səriştəli qayğı sistemində doğru: ağır emosional pozuntulardan əziyyət çəkən azlıqların uşaqları üçün effektiv xidmətlər haqqında monoqrafiya]
- 7 Krashen, S. (1982). Principles and Practice in Second Language Acquisition / [İkinci dili mənimsəmə prinsipləri və təcrübəsi]

- ◆ **Multikulturalizm:**⁸ cəmiyyət daxilində mədəni müxtəlifliyi tanıyan və təbliğ edən, fərqli mədəni qrupların birgəyaşayışını təşviq edən, eyni zamanda, hamı üçün mənsubiyyət və bərabərlik hissini təqdir edən sosial və siyasi fəlsəfə.
- ◆ **İcmanı cəlb etmə:**⁹ yerli icmaları, təşkilatları və maraqlı tərəfləri miqrant və qaçqınların integrasiyası prosesinə cəlb etmə, o cümlədən qarşılıqlı fəaliyyət və əməkdaşlıq üçün dəstək, resurslar və imkanlar təqdim etmə.
- ◆ **Məşğulluq integrasiyası:** miqrant və qaçqınların əmək bazarına daxil olmasını asanlaşdırmaq üçün səylər, o cümlədən peşə hazırlığı, bacarıqların inkişafı, peşə təhsili, sahibkarlığın və kiçik biznesin inkişafına dəstək.
- ◆ **Mənzil yardımı:**¹⁰ miqrant və qaçqınlara yeni icmalarda təhlükəsiz, sərfəli və uyğun mənzil tapmalarına kömək etmək **üçün** dəstək xidmətləri və proqramlar, o cümlədən müvəqqəti sığınacaqlar, kirayə yardımı və mənzil subsidiyaları.
- ◆ **Sosial inklüziya:** miqrant və qaçqınların qəbul edən cəmiyyətdə sosial, iqtisadi və siyasi, o cümlədən səhiyyə, təhsil, mənzil və vətəndaş iştirakı imkanları və resurslarına bərabər çıxışının təmin edilməsi.
- ◆ **Travma nəzərə alınmaqla qayğı:**¹¹ zorakılıq, təqib və ya köçkünlüklə üzləşmiş şəxslərin travma təcrübələrini nəzərə alan və təhlükəsizliyə, etimada və səlahiyyətlərin artırılmasına üstünlük verən xidmət və dəstəyin göstərilməsi.
- ◆ **Köçürülmə:**¹² qaçqınların ilk sığınacaq ölkələrindən daimi məskunlaşmaq üçün qəbul etməyə razılıq vermiş üçüncü ölkələrə köçürülməsi prosesi, çox vaxt mənzil, məşğulluq və integrasiya dəstəyi ilə bağlı yardım da daxil olmaqla.
- ◆ **İntegrasiya indikatorları:**¹³ integrasiya səyləri, o cümlədən məşğulluq səviyyəsi, dil biliyi, təhsil səviyyəsi, sosial şəbəkələr və mənsubiyyət hissi ilə bağlı irəliləyişləri və effektivliyi qiymətləndirmək üçün istifadə olunan kəmiyyət və keyfiyyət ölçüləri.
- ◆ **İntegrasiya keysi üzrə işçi:**¹⁴ miqrantların, qaçqınların və ya sığınacaq axtaranların yeni icmaya və ya ölkəyə integrasiya prosesini yönəldərkən onlara fərdi dəstək və yardım göstərən peşəkar. Onun rolu müştərilərinin ehtiyac və problemlərini qiymətləndirməkdən, eləcə də sosial, iqtisadi və mədəni integrasiyaya nail olmaq üçün onlara fərdi integrasiya planlarını hazırlamaqdan ibarətdir.

8 Taylor, C. (1994). Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition. Princeton University Press / [Multikulturalizm: tanıma siyasətinin tədqiqi]

9 Head, B. W. (2007). Community Engagement: Participation on Whose Terms? *Australian Journal of Political Science*, 42(3), 441-454 / [İcmanı cəlb etmə: iştirak kimin şərtlərilədir?]

10 İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (İƏİT) (2016) "İntegrasiyanı işlək vəziyyətə gətirmə: qaçqınlar və himayəyə ehtiyacı olan digər şəxslər"

11 Phillips, D. (2006). Moving Towards Integration: The Housing of Asylum Seekers and Refugees in Britain. *Housing Studies*, 21(4), 539-553 / [İntegrasiyaya doğru hərəkət: sığınacaq axtaranların və qaçqınların Britaniyada mənzillə təmin edilməsi]

12 Silver, H. (1994). Social Exclusion and Social Solidarity: Three Paradigms. *International Labour Review*, 133(5-6), 531-578 / [Sosial eksklüziya və sosial həmrəylik: üç paradigma]

13 SAMHSA. (2014). Trauma-Informed Care in Behavioural Health Services. Treatment Improvement Protocol (TIP) Series 57 / [Davranış sağlamlığı xidmətlərində travma nəzərə alınmaqla qayğı]

14 BMTQAK "Köçürülmə"

1.2 İnteqrasiya proqramının məqsədi

İP-nin məqsədi bunlardan ibarətdir:

- ◆ Migrant və qaçqınları uzunmüddətli inklüziya prosesini davam etdirməyə həvəsləndirmək üçün sabitlik və müdafiə ilə təmin etməkdən.
- ◆ Migrant və qaçqınların ehtiyaclarına, o cümlədən mənzil, təlim, səhiyyə və təhsil məsələlərinə kompleks yanaşmanı təmin etməkdən.
- ◆ (Xüsusilə gənc) migrant və qaçqınlar üçün iqtisadi və sosial riskləri azaltmaqdan və onların şəxsi və təhsil inkişafını təşviq etməkdən.
- ◆ Yerli icmaları inteqrasiyaya hazırlamaqdan.
- ◆ Dövlət miqrasiya strategiyasının tədbirlər planlarının uğurlu fəaliyyətini davam etdirmək üçün güclü təsisatlar yaratmaqdan.

2. İnteqrasiya keysi üzrə işçinin rolu

İnteqrasiya keysi üzrə işçi miqrantlar üçün əsas əlaqəli şəxs olduğu üçün İP-nin həyata keçirilməsində mühüm aktordur. O, inteqrasiya, qaçqın və miqrantlarla iş məsələləri, habelə miqrant və qaçqınlarla bağlı yerli, milli və beynəlxalq normativ-hüquqi aktlar və qanunlar üzrə əlavə təlim almış (yaxud ən azı psixologiya, sosial pedaqogika və s. kimi əlaqəli peşələr üzrə təlimləndirilmiş) ixtisaslı sosial işçidir. Eyni zamanda, inteqrasiya keysi üzrə işçilər hər cür həssas insanlara, o cümlədən miqrant və qaçqınlara travma nəzərə alınmaqla, insan yönümlü xidmətlər göstərmək üçün təlimləndirilir. Həmin işçilərin rolu bunları nəzərdə tutur:

- ◆ (DMX, Daxili İşlər Nazirliyi, əmək və əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi və s. kimi) digər maraqlı tərəflərə istiqamətləndirilmiş inteqrasiyaya ehtiyacı olan şəxslərin ilkin ehtiyac və risklərinin qiymətləndirilməsi işinin tamamlanmasını;
- ◆ Benefisiarlar üçün fərdi dəstək planının hazırlanmasını, dəstək planının nəzərdən keçirilməsi və təkmilləşdirilməsi üçün müntəzəm monitorinqin aparılmasını;
- ◆ Benefisiarların tələblərinə uyğun bir sıra məsələlər, o cümlədən mənzil, maliyyə, təhsil, məşğulluq, səhiyyə və immiqrasiya məsələləri üzrə məsləhət və dəstəyin verilməsini;
- ◆ Benefisiarların büdcə tərtib etməkdə, qayğı göstərən qurumlarda qeydiyyatdan keçməkdə, sosial şəbəkələr yaratmaqda, təbliğat aparmaqda, icma fəaliyyətləri və ya tədbirlərində könüllü olmaqda, təlimlərdə, məşğulluq imkanlarında və s. dəstəklənməsini;
- ◆ Zərurət yarandıqda, digər aidiyyəti xarici qurumlara və istiqamətləndirici tərəfdaşlara tövsiyələrin verilməsini;
- ◆ Ölkədəki görməli yerlərə qrup səfərlərinin və benefisiarlar üçün şəbəkə tədbirlərinin təşkilini və bu cür fəaliyyətlərdə iştirakını;
- ◆ Qaçqın və miqrantların ehtiyaclarını təmin etmək üçün tərəfdaşlıq imkanları yaratmaq məqsədilə xarici təşkilatlar və ya agentliklərlə əlaqələrin inkişaf etdirilməsini;
- ◆ Benefisiarların müəyyən olunmuş keys yükünün effektiv şəkildə idarə edilməsini, habelə dəqiq qeydlərin aparılmasını və keys materiallarının məxfiliyinin yüksək standartlara uyğun təmin edilməsini;
- ◆ Lazım gələrsə, benefisiarların rəsmi və (və ya) könüllü qurumlarla görüşlərdə müşayiət edilməsini;
- ◆ Benefisiarlarla ev və icma ziyarətlərinin təşkilini;
- ◆ İnteqrasiya təcrübələrinin daha da inkişaf etdirilməsi və təkmilləşdirilməsinə töhfələrin verilməsini.

3. İnteqrasiya proqramının təsviri

3.1 Miqrant və qaçqınların İnteqrasiya proqramından faydalanması üçün uyğunluq meyarları

Uyğunluq meyarları miqrant və qaçqınların onları qəbul edən icmalara sosial, iqtisadi və mədəni inteqrasiyasının İP tərəfindən effektiv şəkildə dəstəkləməsini təmin etmək məqsədi daşıyır. Bununla belə, qeyd etmək lazımdır ki, uyğunluq meyarları müvafiq proqramı idarə edən təşkilatların siyasət və prioritetlərindən asılı olaraq geniş şəkildə fərqlənə bilər. Sınaqdan keçirilmiş İP əsasında isə aşağıdakı uyğunluq meyarları bir qayda olaraq nəzərdən keçirilə bilər:

- ◆ **Hüquqi status:** MSİBM və DMX tərəfindən sınaqdan keçirilmiş İP çərçivəsində Azərbaycanda yaşama icazəsi və ya qaçqın statusu kimi hüquqi statusu olan miqrant və qaçqınlara xidmətlər göstərilirdi. Bununla belə, əgər xidmət göstərən qurum “miqrant” sözünü ümumi termin kimi nəzərdən keçirərək sığınacaq axtaranlar, vətəndaşlığı olmayan şəxslər, geri qayıdanlar, təmzidlənməyən miqrantlar və s. ilə işləmək səlahiyyətinə malikdirsə, İP-nin əhatə dairəsi həmin qurumun fəaliyyətinə uyğunlaşdırıla bilər.
- ◆ **İnteqrasiya öhdəliyi:** ərizəçilərdən mədəni oriyentasiya kursları, peşə təlimi proqramları və ya icmanı cəlb etməyə aid təşəbbüslər kimi fəaliyyətlərdə iştirak etməklə qəbul edən cəmiyyətə inteqrasiyaya sadıq olduqlarını nümayiş etdirmələri tələb oluna bilər.
- ◆ **Ehtiyacların qiymətləndirilməsi:** ərizəçilər inteqrasiya keysi üzrə işçilər tərəfindən həyata keçirilən ehtiyacların qiymətləndirilməsi işində fəal iştirak etməlidirlər. Bu iş miqrant və qaçqınların uğurlu inteqrasiyası üçün tələb olunan xüsusi dəstək xidmətləri və resurslarını müəyyənləşdirmək məqsədi ilə aparılır.
- ◆ **Həssaslıq:** qadın, uşaq, qoca, əlil, işgəncəyə və ya travmaya məruz qalmış və s. şəxslərdən ibarət həssas qruplara üstünlük verilə bilər.
- ◆ **Yaş:** İP-də heç bir yaş tələbi yoxdur, lakin uşaqlar bu proqramdan yalnız valideynlərinin və ya qanuni qəyyumlarının razılığı ilə faydalana bilərlər.
- ◆ **Ailənin yenidən birləşməsi:** qəbul edən ölkədə artıq yaşayan miqrant və ya qaçqına qoşulduqları təqdirdə, ailə üzvlərinə inteqrasiya xidmətlərindən istifadə etmə imkanı verən ailənin yenidən birləşməsi ilə bağlı mülahizələr də uyğunluq meyarlarında nəzərdən keçirilə bilər.
- ◆ **İnteqrasiya tələblərinə riayət etmə:** miqrant və qaçqınlardan müəyyən inteqrasiya şərtlərinə riayət etmələri, məsələn, dil dərslərində iştirak etmələri, mədəni oriyentasiya proqramlarına qoşulmaları və ya İP-dən faydalanarkən iş və ya təhsil imkanlarını fəal şəkildə axtarmaları tələb oluna bilər.

3.2 İnteqrasiya proqramının əsas xüsusiyyətləri

İP təyinat ölkəsindəki mövcud vəziyyətə, habelə miqrantların konkret ehtiyac və maraqlarına uyğunlaşdırıla bilər. Bununla belə, mövcud təcrübələrə və MOBILAZE 2 layihəsi zamanı sınaqdan keçirilmiş İP-dən öyrənilən dərslərə əsaslanaraq, aşağıdakı elementlər nəzərdən keçirilə bilər:

Oriyentasiya

İcmalarda məskunlaşmaq və düzgün istiqamət götürmək üçün yeni gələnlərə oriyentasiya xidmətləri göstərilir. Bu zaman benefisiarlar inzibati prosedurlar vasitəsilə yönləndirilir. Oriyentasiya xidmətlərinə Azərbaycan dilini bilməyən (çox az bilən) yeni gələnlərin tibb müəssisəsinə, dil kurslarına, notarial ofisə, qeydiyyat şöbəsinə və icmada mövcud olan mədəni-maarif xidmətlərinə getməsi və qəbulu planlaşdırması üçün dil dəstəyi daxildir.

Eyni zamanda, miqrant və qaçqınlara vacib sənədlərin, məsələn, təhsil arayışlarının, sürücülük vəsiqələrinin, doğum haqqında şəhadətnamələrin, nikah şəhadətnamələrinin, dərəcə və diplomların, ölkədə onların statusunu təsdiq edən məktub və sənədlərin və s. tərcüməsində kömək göstərilir.

Dil

İnteqrasiya keysi üzrə işçi benefisiarın yerləşdiyi/yaşadığı ərazidə mövcud və əlçatan olan bütün dil öyrənmə proqramları və xidmətlərini xəritələşdirir. Proqram hər bir benefisiarın ölkəyə gəlməsindən sonra ən azı əsas ünsiyyət dili üzrə təlimi almasını təmin edir. Ölkəyə gəlişdən sonra ilk addım kimi dil öyrənmək üçün İP benefisiarlara intensiv qeyri-formal dil öyrənmə xidmətləri təşkil edir və ya onları bu istiqamətdə yönləndirir. Bundan əlavə, dil öyrənmə təcrübəsini artırmaq üçün proqram benefisiarları asan başa düşülən təlim materialları ilə təchiz edir.

Bununla yanaşı, inteqrasiya xidməti könüllüləri gündəlik işlərinin bir hissəsi kimi benefisiarlara dil öyrənməkdə kömək edirlər.

İP miqrant və qaçqınlara təqdim olunan dil təlimi müəssisələrində/xidmətlərində dil təlimçilərinin ixtisaslarına xüsusi diqqət yetirir. Azərbaycan dilini uşaq və böyüklərə ikinci dil kimi öyrətmək üçün təlimçilərdən müvafiq ixtisaslara malik olmaları tələb olunur.

İP iqtisadi, tibbi və ailə ilə əlaqəli səbəblərə görə formal dil hazırlığı kurslarında iştirak etmək şansları daha az olan benefisiarlara alternativ imkanlar yaradır.

Sağlamlıq

Sağlamlıq hamının, o cümlədən qaçqın və miqrantların əsas hüquqlarından biridir. Odur ki, İP-nin əsas məqsədlərindən biri miqrant və qaçqınların tibb xidmətlərinə çıxışını təmin etməkdir. Mümkün olduqda, İP benefisiarlara dövlət və ya özəl tibbi sığorta zərflərini əldə etməkdə kömək göstərərək onların müvafiq yerli tibb xidmətlərinə göndərilməsini nəzərdə tutur.

Bununla əlaqədar olaraq, integrasiya keysi üzrə işçilər benefisiarların ilkin tibb xidmətləri göstərən yerli səhiyyə müəssisələrində qeydiyyatdan keçməsinə kömək edir, eləcə də miqrant və qaçqınlar üçün icma əsaslı tibb xidmətlərinin əlçatanlığı məsələsini təbliğ və təşviq edirlər.

Məşğulluq və təlim

İP benefisiarlara müvafiq təlim-tədris imkanlarını əldə etməkdə kömək göstərmək məqsədi daşıyır.

İntegrasiya keysi üzrə işçilər yerlərdə miqrant və qaçqınlar üçün əlçatan olan formal və qeyri-formal təlim-tədris müəssisələrinin xəritəsini tərtib etməlidirlər. əgər belə müəssisələr əlçatan deyilsə, həmin işçilər bunun səbəblərini araşdırmalı və İP benefisiarlarının sözügedən müəssisələrə çıxışı məsələsini təbliğ etməlidirlər.

Bu proqrama müraciət olunduqda, İP müvafiq benefisiarların mövcud akademik və peşəkar bilik və bacarıqlarını qiymətləndirmək, həmçinin təsdiq edilmiş əvvəlki təcrübə və təhsilini tanımaq məqsədi daşıyır. İntegrasiya keysi üzrə işçilər benefisiarların ixtisaslarını qiymətləndirmək üçün müvafiq bacarıqlara malik deyillərsə və ya xidmət göstərən qurumun daxili siyasətinə uyğun olaraq, qiymətləndirmə bu cür işçilərin fəaliyyət sahəsinə aid deyilsə, benefisiarlar ixtisasların qiymətləndirilməsini həyata keçirən əlaqədar dövlət orqanına istiqamətləndirilməlidir. Müvafiq məşğulluq və ya təlim imkanlarına baxılarkən, benefisiarların bacarıq, maraq və istəkləri nəzərə alınır.

Həmçinin, İP miqrant və qaçqınlara daha yaxşı məşğulluq və təlim imkanları təqdim etmək üçün benefisiarlar və yerli icma arasında şəbəkələşməyə şərait yaradır və (və ya) bu prosesini sürətləndirir.

Qiymətləndirmə və məşğulluq xidmətlərinin benefisiarların ehtiyaclarına cavab verdiyinə əmin olmaq üçün İP-də strategiyalar hazırlanır, yəni müsahibələr zamanı dilin benefisiar tərəfindən başa düşülməsi, benefisiarın təqdim etdiyi sənəd və sübutların işəgötürənə aydın olması və s. nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, bu strategiyalara işəgötürənlər arasında miqrant və qaçqınların hüquqlarına dair maarifləndirmənin aparılması daxil edilir.

Sosial əlaqələr

Yerli əhalini və miqrantları, o cümlədən qaçqınları təcrübə, mədəniyyət və bilik mübadiləsinə cəlb etmək üçün bir araya gətirmək məqsədilə İP qeyri-formal öyrənmə və şəbəkələşmə fəaliyyətlərini nəzərdə tutur.

Eyni zamanda, proqram çərçivəsində dil öyrənmə və tapşırıqları yerinə yetirmə prosesində miqrant və qaçqınlara qoşulmaq və dəstək olmaq üçün yerli sakinlər arasında könüllülük sxemləri hazırlanır. Əlavə olaraq, İP icma qruplarının, eləcə də miqrant və qaçqınların rəhbərlik etdiyi təşkilatların inkişafına dəstək verir.

3.3 İnteqrasiya proqramının əsas prinsipləri

3.3.1 Bütün miqrantlara ehtiyac əsaslı yanaşma

Yanaşma və strategiyaları benefisiarların ehtiyaclarına uyğunlaşdırma baxımından İP çevik bir sənəddir. İnteqrasiya keysi üzrə işçilər benefisiarların ehtiyaclarını müəyyən etmək üçün ehtiyacları qiymətləndirmə alətindən (Əlavə 1) istifadə edirlər. İlkin və (lazım olduqda) köməkçi qiymətləndirmə sualları Əlavə 1 və 2-yə əsaslanmalıdır, lakin keys işçisi əlavə aydınlaşdırıcı suallar verdikdə, aşağıda qeyd olunan mövzulardan kənara çıxmamalıdır:

- ◆ Ailənin tarixi;
- ◆ Mədəni dəyərlər;
- ◆ Sosial çevrə;
- ◆ Təhsil;
- ◆ Keçmiş travma;
- ◆ Psixoloji maddələrdən istifadə;
- ◆ İş stajı;
- ◆ Bacarıqlar;
- ◆ Asudə vaxtının keçirilməsi;
- ◆ Qəbul edən cəmiyyətə inteqrasiya üçün motivasiyalar;
- ◆ Təxirəsalınmaz ehtiyaclar;
- ◆ Böhran modelləri;
- ◆ Pula/maddi vəsaitə münasibət;
- ◆ Güclü və zəif tərəflər;
- ◆ Planlar.

3.3.2 Təhlükəsizlik və məxfilik

İcraçı təşkilatın/qurumun müəyyənləşdirdiyi təhlükəsizlik və məxfilik siyasətinə İP-də ciddi əməl olunur.

Əgər belə siyasət mövcud deyilsə, bu təlimatlar İP benefisiarlarının təhlükəsizliyi və məxfiliyini qorumaq üçün aşağıdakı minimum standartları müəyyən edir:

- ◆ Məxfiliyi təmin etmək üçün proqram ərizəçilərinin adları həm elektron, həm də kağız formatda etibarlı şəkildə kodlaşdırılaraq saxlanılır (bu təlimatlara ayrıca "Excel" faylları kimi əlavə edilmiş Əlavə 6 və 7-yə baxın).
- ◆ İcraçı təşkilat İP benefisiarlarının şəxsi məlumatlarına çıxışı məhdudlaşdırır.
- ◆ Ehtiyacların qiymətləndirilməsi və İP-nin hazırlanması keys işçisi ilə benefisiar arasında müvafiq söhbətə heç bir kənar qurumun qulaq asmadığı məkanda həyata keçirilməlidir.
- ◆ Üçüncü tərəfin, məsələn, keysi idarəetmədə iştirak edən dövlət orqanının aidiyyəti nümayəndəsinin, psixoloqun, hüquqşünasın və s. iştirakı benefisiarın razılığı əsasında mümkün olmalıdır.

- ◆ Yalnız keys işçisi və ya İP qrupu, yaxud benefisiar, onun ailə üzvləri və yaxın ətrafı üçün potensial zərər mövcud olduqda, məxfilik pozula bilər.

Məsləhətləşmə və dəstək prosesi boyu effektiv dialoqu təmin edən maneəsiz ünsiyyət prinsiplərinə ciddi riayət olunmalıdır. Bundan əlavə, benefisiarın ehtiyac və narahatlıqları haqqında dəyərli fikirlər verən bədən dili işarələrinə yaxından diqqət yetirilməlidir.

3.4 Keysi idarəetmə dövrü

İP ərizəçiləri ilə işləyərkən, integrasiya keysi üzrə işçilərin keysi idarəetmə dövrünə əməl etmələri gözlənilir. Bu, qiymətləndirmələrin effektiv və maneəsiz həyata keçirilməsini, integrasiya planlarının hazırlanması və icrasını, eləcə də monitoring proseslərinin aparılmasını təmin edəcək. Keysi idarəetmə dövrünə aşağıdakılar daxildir:

- ◆ İlk ehtiyacların qiymətləndirilməsi;
- ◆ Müdaxilənin planlaşdırılması;
- ◆ Müdaxilə planının icrası;
- ◆ Yekun qiymətləndirmə;
- ◆ Monitoring;
- ◆ Yekun mərhələlər.

İntegrasiya keysi üzrə işçilər işə götürüldükdə, bu dövrü mənimsəmək və İP çərçivəsində istifadə edilən metod və vasitələrlə tanış olmaq üçün təlim alırlar. İP qrupunun və integrasiya keysi üzrə işçilərin təlimləndirilməsi integrasiya xidmətləri göstərən təşkilatın vəzifəsidir.

3.5 İntegrasiya proqramında benefisiarın yolu

İntegrasiya könüllü prosesdir. Proqram benefisiarları öz istəkləri ilə xidmətə müraciət edirlər, yaxud ehtiyacları və iradələrinə uyğun qəbul edən cəmiyyətə integrasiya olunmaq üçün digər hökumət və ya qeyri-hökumət təşkilatları tərəfindən istiqamətləndirirlər, ya da integrasiya keysi üzrə işçilər tərəfindən cəlb olunurlar.

3.5.1 Benefisiarları əhatə etmə

İP təqdim olunan xidmətlər haqqında məlumat mübadiləsi üçün bütün mümkün kanallardan istifadə edir. Bu kanallar universitetlərdə, ASAN xidmətlərində, icma təşkilatlarında, miqrant və qaçqınların məskunlaşdığı ərazilərdə, xəstəxanalarda, məktəblərdə, miqrantları işə götürən müəssisələrdə və s. yerlərdə məlumat və rəqəblərinin və broşuraların paylanması ilə ibarət ola bilər.

Eyni zamanda, integrasiya keysi üzrə işçilər icma ehtiyaclarını müəyyələşdirmək, habelə ehtiyac əsaslı müdaxilə və fəaliyyətlər hazırlamaqla integrasiya prosesini sürətləndirmək üçün yerli əhalinin və miqrantların iştirakı ilə icma görüşləri təşkil edirlər. Bu görüşlər yerli hakimiyyət orqanlarının iştirakı ilə də təşkil edilə bilər.

Həmçinin, miqrant və qaçqınların İP-dən faydalanması üçün integrasiya keysi üzrə işçilər onları zəng əsasında dəvət edə bilərlər. Bu halda, telefon zəngini sənədləşdirmək və keys işçisini istiqamətləndirmək üçün Əlavə 5-dən (Telefon müsahibə Formasından) istifadə olunur.

3.5.2 Miqrantların integrasiya proqramına müraciəti

Miqrantlar İP ofisinə gələrək integrasiya dəstəyi üçün müraciət edə bilərlər. Bu zaman:

- ◆ ərizəçinin İP-yə qəbulu üçün uyğunluğunu müəyyənləşdirmək məqsədilə ilk görüşdə keys işçisi Əlavə 2-dən (Miqrantın Diaqnoz Formasından) istifadə etməlidir;
- ◆ keys işçisi uyğunluğu müəyyənləşdirdikdən sonra ilkin qiymətləndirmə Formasını (Əlavə 1) ərizəçi ilə birgə doldurmalıdır. Həmçinin, bu mərhələdə miqrantın integrasiya ehtiyacları müəyyən olunmalıdır və keys işçisi integrasiya planını (planı) hazırlamağı təklif etməlidir;
- ◆ planın hazırlanması və icrasına başlamazdan əvvəl ərizəçi Razılıq Formasını (Əlavə 4) oxuyaraq imzalamalıdır. Razılıq Forması miqrantın ən yaxşı bildiyi və başa düşdüyü dildə olmalıdır;
- ◆ bütün proses boyu keys işçisi keysi idarəetmə dövrünün mərhələlərinə ciddi şəkildə əməl etməlidir.

3.6 integrasiya planı

Plan psixoloji, tibbi, təhsil və sənədləşdirmə aspektlərini ehtiva edən hərtərəfli qiymətləndirmə nəticələrinə əsasən tərtib edilir. Plan ərizəçinin ən təcildən ən azına qədər prioritetləşdirilmiş ehtiyaclarını və bu ehtiyacların qarşılınması üçün fəaliyyətləri əhatə edən fərdi sənəddir. Bu işdə:

- ◆ plan hazırlanmazdan əvvəl benefisiar Razılıq Formasını (Əlavə 4) imzalamalıdır;
- ◆ qiymətləndirmə yolu ilə ehtiyaclar müəyyən olunduqdan sonra keys işçisi və benefisiar integrasiya məqsədlərini birgə müəyyənləşdirməlidir;
- ◆ plan benefisiarın fəal iştirakı ilə hazırlanaraq icra olunmalıdır;
- ◆ plana daxil edilən bütün fəaliyyətlər integrasiya məqsədlərini tamamlamalı və benefisiar üçün deyil, onunla birgə həyata keçirilməlidir;
- ◆ keys işçisi bütün fəaliyyətlərin icrasını yaxından izləməli, irəliləyişləri qiymətləndirməli və zəruri hallarda benefisiarın razılığı ilə fəaliyyətlərə dəyişikliklər etməlidir.

3.7 integrasiya dəstəyinin dayandırılması

integrasiya dəstəyi aşağıdakı hallarda dayandırılır:

- ◆ Benefisiar proqramda iştirak etmək istəmədikdə və integrasiya keysi üzrə işçini xidmətin göstərilməsini dayandırmaq istəyi barədə yazılı şəkildə, səbəbləri qeyd etməklə məlumatlandırıldıqda.

- ◆ Planın bütün məqsədlərinə nail olunduqda və keysi bağlamaq üçün benefisiar ilə keys işçisi arasında qarşılıqlı razılıq olduqda.
- ◆ Benefisiarın statusu dəyişdikdə və o, xidmətlərdən faydalanmaq üçün artıq uyğun olmadıqda.
- ◆ Benefisiarın ölkədəki hüquqi statusuna və ya ehtiyaclarına görə ona xidmət göstərmək başqa qurumun vəzifəsi olduqda.
- ◆ Benefisiar xidmət göstərən qurum tərəfindən müəyyən edilmiş xidmətdən istifadə qaydalarına və şərtlərinə əməl etmədikdə.

4. Əlavələr

Əlavə 1

İlkin Qiymətləndirmə Forması

Keysin Nömrəsi:	
Tərtib edənin adı:	
Benefisiarın adı:	
Benefisiarın doğum tarixi:	
İlkin qiymətləndirmə tarixi:	

Əsas məlumat

Gender	
Kim tərəfindən göndərilib	
Hazırkı vəziyyəti	
Emosional durumu	
Təcili ehtiyac	
Qısamüddətli ehtiyac	
Uzunmüddətli ehtiyac	
İntegrasiya Proqramının xidmətlərindən hansını almaq istəyirsiniz ?	☐ Uyğunlaşma dəstəyi ☐ Səhiyyə və sosial xidmətlər ☐ Məşğulluq və təhsil xidmətləri ☐ Mədəni xidmətlər ☐ Əlavə dəstək xidmətləri (Az dili öyrənilməsi və.s)

Detallı qiymətləndirmə

Fərdin güclü tərəfləri	
Kömək üçün müəyyən edilmiş resurslar	
Ailə Vəziyyəti	
Sosial əhatəsi/Asudə vaxtını necə keçirir	
Təhsil	
Məşğulluq statusu	
Bacarıqları	

Təəssüratlar, qiymətləndirmə, tövsiyələr

Xülasə	
Hədəflər və məqsədlər (qısamüddətli və uzunmüddətli)	
Növbəti addımlar	
Keys menecerin tövsiyələri	

Əlavə 2

İnteqrasiya proqramının xidmətlərindən yararlanmaq istəyən miqrant və qaçqınların Diaqnozu forması

İlkin diyaqnoz	Birini seçin:	
1. Azərbaycanda iş/təhsil/ailə/sığınacaq səbəbi(ləri) ilə əlaqədar yaşayan əcnəbi və ya vətəndaşlığı olmayan şəxssiniz?	Bəli	Xeyr
2. Azərbaycanda olma və yaşama üçün icazəniz varmı və ya belə icazənin verilməsi üçün hər hansı əsasınız varmı?	Bəli	Xeyr
3. Müraciətiniz aşağıdakılardan hansı(lar) ilə bağlıdır?		
◆ xidmətlərdən istifadənin planlaşdırılması və görüşlərin təşkil edilməsi		
◆ səhiyyə və sosial xidmətlərdən istifadə		
◆ məşğulluq və təhsil xidmətlərindən istifadə		
◆ milli və mədəni dəyərlərin mübadiləsi və sosial əlaqələrin qurulması		
◆ Azərbaycan dilinin öyrənilməsi		
4. Müraciətçinin bu proqrama razılıq verməyə və ya yararlanmağa və yaxud təhlükəsiz iştirakına mane ola bilən hər hansı koqnitiv, davranış, və ya əqli pozuntusu (məsələn, ciddi inkişaf pozuntusu, psixi pozuntu, ciddi travma simptomları) varmı?	Bəli	Xeyr
Müraciətçi İnteqrasiya Proqramında iştirak etmək hüququnu əldə etmək üçün 1 və 2-ci və suallara “Bəli”, 4-cü suala “Xeyr” cavabını verməli və müraciəti 3-cü sualda göstərilən istiqamətlərdən ən azı birinə uyğun olmalıdır.		
Müraciətçi proqramda iştirak etmək hüququnu əldə edibmi?	Bəli	Xeyr

Tarix:

Saat:

Məkan:

Formanı dolduran məsləhətçi:

Əlavə 3

“İnteqrasiya Proqramının” tətbiqində mənfi halların hesabat forması

İştirakçı Kodu	_____
Mənfi halın baş vermə tarixi	___/___/_____
Bu hesabatın tarixi	___/___/_____
Mənfi hal nə idi?	☐ Benefisiar həddindən artıq psixoloji stress yaşadı ☐ Benefisiar şübhəli miqrant və qaçqın istismarı barədə məlumat verdi ☐ Benefisiar intihara meyilli olduğunu bildirdi ☐ Benefisiar qətl hadisəsi barədə məlumat verdi ☐ Benefisiar intim partnyorun zorakılığı barədə məlumat verdi ☐ Benefisiar narkotik və ya alkoqol təsiri altındadır ☐ Benefisiar fiziki və psixoloji təsirlərin altındadır ☐ Digər - zəhmət olmasa təsvir:
Mənfi halın öhdəsindən necə gəldilər?	
Benefisiara müvafiq tövsiyələr verilibmi?	☐ Hə ☐ Yox
Benefisiar haraya yönləndirilib?	
Növbəti zəng edilibmi?	☐ Hə ☐ Yox

Əlavə 4

Şəxsi məlumatlardan istifadə barədə razılıq forması

1. Şəxsi məlumatlardan istifadə

Miqrasiya Siyasətinin İnkişafı üzrə Beynəlxalq Mərkəzin (MSİBM) və Dövlət Miqrasiya Xidmətinin (DMX) əməkdaşlığı ilə həyata keçirilən **“Azərbaycanla Yerdəyişmə üzrə Tərəfdaşlığın həyata keçirilməsinə dəstək (MOBILAZE 2)”** layihəsinin **“Miqrasiya və Sərhədlərin İdarə Edilməsi Bacarıqları: Bacarıqların Gücləndirilməsi”** adlı 3-cü komponentinin 3.5 bəndi olan **“Qaçqınlar da daxil olmaqla əcnəbilərə inteqrasiya xidmətləri göstərmək üçün institusional potensialın gücləndirilməsi”** fəaliyyətinə əsasən, Azərbaycanda miqrant və qaçqınların inteqrasiya proqramının uğurla sınaqdan keçirilməsi məqsədilə, mənə məxsus fotosəkillər və videolar da daxil olmaqla, bütün şəxsi məlumatlarım aşağıda qeyd olunduğu kimi istifadə edilə bilər.

1.1. Miqrasiya Siyasətinin İnkişafı üzrə Beynəlxalq Mərkəz (MSİBM) mənim şəxsi məlumatlarımı aşağıdakı qaydada istifadə edə bilər (müvafiq qutunu işarələyin):

- ☐ **Anonimləşdiriləcək** (əsl adı, yaşadığım ünvan və məni tanıdacaq fotosəkildən *istifadə olunmayacaq*)
 - şəxsi məlumatlarımın sosial şəbəkələr və kütləvi informasiya vasitələrində paylaşılması ilə İnteqrasiya Proqramı haqqında məlumatlılığın ölkə səviyyəsində yayılması.
- ☐ **Tam anonimləşdirilməyəcək** (məni tanıdacaq fotosəkildən *yalnız yaş, ölkə və yaxud saxta adla istifadə olunacaq*)
 - şəxsi məlumatlarımın sosial şəbəkələr və kütləvi informasiya vasitələrində paylaşılması İnteqrasiya Proqramı haqqında məlumatlılığın ölkə səviyyəsində yayılması.
- ☐ **Anonimləşdirilməyəcək** (əsl adı, yaşadığım ünvan və tanına bildiyim fotosəkildən *istifadə olunacaq*)
 - şəxsi məlumatlarımın paylaşılması ilə İnteqrasiya Proqramına dəstəyin artırılması (*məs. Dövlət Miqrasiya Xidmətinə aid məlumat bazasının yenilənməsi, mövcud problemin həllinə yönəlik aidiyyəti hökumət və qeyri-hökumət qurumuna müraciətin edilməsi*).

2. İmtina hüququ

İstənilən vaxt və sadə tələblə müraciət etməklə aşağıda adı keçən müraciətçi olaraq, təklif olunan İnteqrasiya Proqramında iştirakdan, səbəbi yazılı şəkildə bildirməklə, imtina etmək hüququm var.

3. Düzəliş etmə

Aşağıda adı keçən müraciətçi olaraq, MSİBM-dən mənim şəxsi məlumatlarıma düzəliş etməyi tələb etmək hüququm var.

Yuxarıda qeyd olunanları oxudum, başa düşdüm və öz imzamlı razılığımı təsdiqləyirəm.

Məkan və tarix: _____

Razılıq verən şəxsin adı:

Sənədi qəbul edən məsləhətçinin adı:

İmza:

İmza:

Əlavə 5

İntegrasiya Proqramına qəbul görüşləri üçün telefon söhbətinin senarisi

Salam. Necəsiniz? Danışan _____ ?

Mənim adım _____ [ad daxil edin] və mən _____ işləyirəm. Mənə sizin telefon nömrənizi _____ [mənbəni təsvir edin, məsələn, sığınacaqda, təhsil və ya iş yerində əlaqəli şəxs] verdi. Mən sizinlə miqrant və qaçqınların integrasiya proqramında iştirak barədə danışmaq üçün zəng etmişəm. Mənimlə danışmaq üçün bir neçə dəqiqənizi ayıra bilərsinizmi?

Yaşadığı ölkəni tərk edərək Azərbaycan Respublikası ərazisinə müxtəlif səbəblərdən iqtamət etmək üçün gələn miqrant və qaçqınlar üçün İntegrasiya Proqramımızdan yararlanmaq üçün məsləhət xidməti veririk. Məsləhət xidmətimiz tam ödənişsizdir! Bu proqramda iştirak etməklə sadalayacağım xidmətlərdən istifadə edə bilərsiniz.

a) Uyğunlaşma dəstəyi; b) səhiyyə və sosial xidmətlər ; c) məşğulluq və təhsil xidmətləri; d) mədəni xidmətlər; e) əlavə dəstək xidmətləri.

Mən indi bəzi suallara cavab verməkdən məmnunam, amma bir görüş təyin edə bilsək və bu barədə sizinlə ətraflı danışa bilsək, çox sevinərəm və siz iştirak edib-etməmək istədiyinizə dair qərar verə bilərsiniz. (məsləhət verdiyiniz yerin adresini aydınlıqla bildirin, benefisiarın razılığı olarsa əlaqə nömrəsini, yaşadığı ünvanı, və özü haqqında ilkin məlumatları (ad, soyad, ölkə və gəliş səbəbi) alın).

Xatırladım ki, bu tamamilə könüllü prosesdir. Siz proqramda iştirak edib-etməməyə qərar verə bilərsiniz.

Çox sağ olun. Hal-hazırda mənə sualınız varmı?

Sizinlə görüşü səbirsizliklə gözləyirəm.

Əgər onlar nə üçün seçildiklərini soruşsalar, deyin:

_____ [müəllimi/iş işçisi/sosial işçi/müəssisə administratoru] sizin layihədən faydalana biləcək bir fərd/ ailə olduğunuzu düşündü.

Tarix:

Saat:

Məkan:

Formanı dolduran məsləhətçi:

Avropa İttifaqı
tərəfindən maliyyələşdirilir

ICMPD

International Centre for
Migration Policy Development

